

„DAN MRTVIH“

Pismo iz Celovca

JOŽE WAKOUNIG

Vseh svetih dan so oblastniki v komunistični Jugoslaviji preimenovali v „dan mrtvih“. Kdor z živimi ne ve in ne zna dosti početi ali ima z njimi težave, pač časti smrt. Da me ne bo nihče razumel narobe, spomin mrtvih je za nas kristjane nekaj samoumevnega. Zato obhajamo 2. listopada, dan po prazniku vseh svetih, spomin vernih duš. Udomačilo se je, da hodimo na grobe že na vse svete. Verne rajne častimo tako skupno z vsemi svetimi in jih povišujemo v svetniško čast. Spomin mrtvih pomeni za nas tesnejšo povezanost za življenje, saj verujemo v neumrljivost duše, s tem pa v posmrtno in večno življenje. Kdor ne veruje v posmrtno življenje, ima težave s smrtjo. Mu je večni konec, vernim pa je konec zemeljskega in začetek večnega življenja.

Je morda dan mrtvih namenjen tudi tistim, ki so med drugo svetovno vojno padli na napačni, na nasprotni strani, poklanjam po koncu vojske, žrtvam dachavskih procesov, mrtvim z Golega otoka in iz drugih kaznilnic, njim, ki jih je usmrtil oznovski pa udbovski teror, njim, ki niti groba ne smejo imeti? Kakšno zvezo ima vse to s koroškimi Slovenci? Tudi pri nas obhajajo nekateri dan mrtvih, drugi obhajajo svinsvate in se v molitvi spominjamo njih, ki so pred nam šli tja, kamor je namenjena pot nam vsem. Nekaterim se je zapičil ta kult smrti tako zelo v zavest, da so namenili smrti celo našo koroško slovensko srenjo. Njim je slovenska zavest, vse, kar diši po samozavestnem slovenstvu, živa groza, nekaj, kar je treba iztrebiti, uničiti, spraviti s sveta. Širijo zastarele nauke iz preteklosti, oznanjajo internacionalizem in neke menda nove poglede na narod in narodnost, kvasarijo o nekih novih evropskih dimenzijah pa o evropskih standardih. Iščejo vse utemeljitve ter izgovore, da se le morejo odmakniti od javnega slovenstva. Zmerjajo pa zasmehujejo tiste, ki mislijo in ravna drugače, jih blatijo z desnimi ekstremisti, nacionalisti, „hardlajnariji“ in podobnim; polivajo jih z gnojnico, kjer in kadar je le mogoče. Govorijo priložnostim in osebam primerno, če je treba, celo prav revolucionarno, kakor so se naučili v mladostniških krogih, če je treba, zelo pridno, da bi pač bili kar se da po godi koroškimi pa avstrijskim in ljubljanskim oblastnikom ter dajalcem denarja. Po navadi jim kar uspeva, saj imajo po vseh uradih in vseh političnih strankah potaknjene svoje znanice iz revolucionarne dobe.

Družina (okrajšano)

Vsi sveti v Sloveniji in v Vatikanu

Ob dnevu spomina na mrtve so bile po vsej Sloveniji spominke slovesnosti, svojci pa so se z obiskom grobov spomnili svojih preminulih. Na današnji dan vseh svetih so potekale tudi številne molitve za rajne.

Državna delegacija pod vodstvom državnega sekretarja na ministrstvu za zunanje zadeve Jožeta Šušmelja so vence med drugim položila pri spomeniku v nekdanjem fašističnem taborišču v italijanskem Gornarsu.

Ljubljanski nadškof in metropolit Franc Rode je najprej maševal v ljubljanski stolnici, kasneje pa je vodil tudi mašo v cerkvi na ljubljanskih Žalah.

Združenje ob Lipi sprave je pripravilo slovesnost v spomin vsem žrtvam povojnega nasilja. V imenu združenja je spregovoril Stanislav Klep, ki je med drugim poudaril, da sprava z nekdanjimi pristaši totalitarnega režima še vedno ni

uresničena, je pa nujna, če se želimo postaviti ob bok državam z visoko stopnjo demokratičnosti.

V katoliški Cerkvi so preko dneva bile po vseh slovenskih župnijah slovesne svete maše, popoldne so se začele molitve za verne rajne v cerkvah in na pokopališčih. Čeprav je bila sobota, je imel opoldne papež Janez Pavel II. v Vatikanu nagovor z molitvijo angelovega čiščenja, ob 18. uri pa je v kriпти Petrove bazilike vodil molitveno bogoslužje za pokojne papeže.

V svojem kratkem nagovoru je papež spomnil na dve dejstvi in sicer: da so mnogi ljudje, ki so zadaj svetniki, to dosegli ob molitvi rožnega venca; ter da med nami in pokojnimi obstaja tesna življenjska povezanost občestva svetnikov, zaradi katere lahko pomagamo tistim, ki še ne uživajo polnosti sreče pri Bogu.

48. SLOVENSKI DAN in 36. obletnica Pristave

Vsakoletni Slovenski dan je za romanjem na božjo pot v Lujan, največja prireditev slovenske skupnosti v Argentini. S temi srečanji smo pričeli v letu 1954 in od tedaj se je navada nepretrgoma obdržala do danes. Dolgo časa je Slovenski dan imel stalen kraj in datum (na Pristavi, na takoimenovano Belo nedeljo, en teden po Veliki noči), potem pa je začel krožno pot in vsako leto ga gosti kateri izmed Domov v okolici Buenos Airesa. Praznovanje sovpada z obletnico krajevnega doma, tako da datum iz leta v leto ni stalen.

Letos je bil gostitelj društvo Slovenske pristava v Castelarju, torej se je praznovanje vrnilo v rojstni kraj. Društvo pa je obhajalo 36. letnico svoje ustanovitve. Značilnost Pristave je precej velik zelen prostor in pa starodavno tipično argentinsko drevo „ombú“, kar tudi predpostavlja, da mora vsaka večja prireditev potekati na prostem. Glavna skrb tako postane vreme. Tako je bilo tudi za letošnji Slovenski dan, ki pa je bil lep in pomladno sončen, kljub večdnevni napovedim dežja. Vera in molitev rojakov ta bili močnejši.

Ko so se začeli dopoldan zbirati gostje, je že pri vходу vsak dobil lično prepogojenjo z natiskanim dnevnim programom in na prsi prejel nalepko s simbolom slovenskega dne: lipov list, na katerem je bilo napisano geslo dneva: „Sadim drevo med kore-

nine svoje domovine“. Kompozicijo je dopolnila še slovenska zastava ter knežji kamen. Simbol je izoblikoval Marjan Stanič.

Po enajsti uri se je pričel program. Številno občinstvo je v imenu krajevnega društva in osrednje organizacije pozdravila napovedovalka Maruška Batagelj Klemenčič. Sledilo je običajno dviganje zastav in petje obeh državnih himen. V krogu gostov in zastopnikov bratskih domov in organizacij sta zastave dvignila krajevni predsednik Janez Jelenc in predsednik Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj. Sledila je maša, ki jo je daroval poddelegat slovenskega dušnega pastirstva, pater dr. Alojzij Kukovica. Tudi berila sta brala krajevni in osred-

nji predsednik. Med mašo je pel mešani zbor s Pristave pod vodstvom Anke Savelli Gaser.

Naj omenimo še eno zanimivost, ki je izraz naše sedanosti: v besedi je dopoldanski in popoldanski program povezovala Maruška Batagelj Klemenčič. Običajna napovedovalka na Pristavi, Mirijam Jereb Batagelj namreč že dolge mesece živi v Sloveniji.

Po maši so se gostje pomaknili v spodnje prostore, kjer jim je pristavska mladina postregla z okusnim kosilom. Po kosilu, ki se ga je udeležilo lepo število rojakov, je bila priložnost za prijateljski razgovor, srečanje in tudi ogled nogometnih tekem med „starejšimi ekipami“. Posamezni domovi pa so postavili svoje stojnice za prodajo raznih jedi, knjig, pa celo tipičnih slovenskih lectovih src.

POPOLDANSKI PROGRAM

Popoldan so se pričeli zbirati rojaki s Pristave in drugih okrajev po Buenos Airesu, da prisostvujejo akademiji ob 48. Slovenskem dnevu in obenem 36. obletnici Društva Pristave.

Ob lepem in sončnem dnevu so domači postavili stole v senci pred širokim in košatim ombujem, kjer je bilo pripravljeno prizorišče na prostem, kot je že tradicionalna navada na Pristavi.

Gostje so počasi zasedali sedeže, Nad. na 2. str.

Ugovor na preimenovanje SDS

Zunajparlamentarna Demokratska stranka Slovenije - Demokrati Slovenije (DS) je na ministrstvo za notranje zadeve vložila ugovor na preimenovanje SDS v Slovensko demokratsko stranko.

GLEJ...

V KREMPLJIH UDBE	3	PRVA KROJAŠKA DELAVNICA	3
IZ ŽIVLJENJA ZSMŽ	3	MARTIN STREL VS. PARANA	6
KRIŽANKA	5		

48. Slovenski dan...

Nad. s 1. str.

ki jih je bilo kar pre malo za res veliko število obiskovalcev.

Kmalu po napovedani uri se je slavnost pričela. Povezovalka akademije Maruška Batagelj Klemenčič je izrekla vsem dobrodošlico in najprej napovedala govornike. Prvi je pozdravil vse obiskovalce gostitelj, predsednik Društva Pristave **Janez Jelenc**, ki je vsem prisotnim zaželel prijeten popoldan.

Za njim je se je obrnil na poslušalce predsednik naše krovne organizacije Zedinjene Slovenije **Lojze Rezelj**, ki je v svojem prisrčnem pozdravu vseh rojakom opozoril na potrebo, da se vsi zberemo vsaj enkrat na leto, da tako skupno potrdimo svojo voljo, da da smo združeni in v bistvenem enotni.

Nato je imela slavnostni govor voditeljica pristavske Prešernove šole **Marjana Hribar Vivod**. Obrnila se je vse prisotne in jim polagala na srce, od otrok preko mladih do starejših, kako naj ohranjajo slovenstvo. Govor smo priobčili v prejšnji številki.

Povezovalka je tudi prebrala odlomke iz pozdravov, ki so jih poslali iz Slovenije kandidatka za predsednika države **Barbara Brezigar**, predsednik SDS **Janez Jaša**, ter predsednik stranke Nova Slovenija in bivši predsednik vlade **Andrej Bajuk**. Pozdrave objavljamo v tej in prihodnji številki.

ŽEGNANJE NA VASI

Sledila je akademija, ki je letos prikazovala **žegnanje na vasi** ter običaje, ki so nekdaj bili in so še danes z njim povezani. Nastop se je razvil na nizkem odru, postavljenem ravno pod ombujem, ki je nastopajočim nudil neke vrste naravno streho. Ozadje je bila prekrasna slovenska vas, s tipičnimi hišami in vaško cerkvijo. Celotno znamenja ni manjkalo. V tem okolju se je razvilo „žegnanje“ z vsemi podrobnostmi, ki jih tradicija narekuje.

Najprej je režiser **Dominik Oblak** omenil, kako so ljudje pred stoletji pričeli praznovati praznik svojega farnega zavetnika, kar je počasi postala največja slavnost v vsaki vasi. In na Pristavi so te in druge običaje poudarili. Že dneve prej so se pričeli zbirati

Fantič je splezal po mlaju...

fantje ter so se domenili, da bodo postavili mlaj sredi vasi. A za to so potrebovali visoko in vitko smreko. Da bi šlo hitreje, so si pri vaškem bogatašu (seveda brez njegove vednosti) „sposodili“ najlepšo smreko. In predno je napočil slavnostni dan, so jo posekali in prinesli pred cerkev ter s skupnimi močmi postavili. In po vrh, s katero so jo dvignili, a ji je ostala v vrhu, je urno splezal po gladkem mlaju fantič s Pristave in jo snel. Njegova spretnost je navdušila vse rojake. Lastnik smreke pa je pripovedoval fantom, da so v njegovih časih smreko kar ukradli, in jih je povabil na pijačo, čeprav ni vedel, da je pravzaprav smreka njegova.

Počasi so se pričeli pred cerkvijo zbirati vaščani, od otrok preko mladih do starejših mamic in očancev. Pred gostilno so se zbrali fantje, moški pevski zbor, ki ga je pripravila Anka Savelli Gaser, ter zapeli nekaj narodnih pesmi.

Pričela se je maša. Vsa soseska je vstopila v cerkev k slavnostni maši. Da pa se ohrani stara navada, je nekaj očancev postajalo pred cerkvijo in modrovalo. Iz cerkve se je zaslilo petje Marija skoz življenje, maša je bila končana. Spet so vsi vaščani na trgu, kjer se je začelo praznovanje. Trgovci so postavili štante, predvsem

s polnimi sodčki ter z lectovimi srca, brez katerih ni proščenja. Ljudje so se gnetli okoli njih in kupovali. Da je bila slika popolna, je prišel prodajatelj svojo suho robo Tone Mežnar in zapel tisto staro „Ribničan Urban, po cejlem svejtu znan“. Tudi gospod župnik so prišli med svoje župljane. Samo eno, pogrešal sem berače pred cerkvijo.

Mladi pari so se pripravili za ples, brez katerega si tudi ni mogoče misliti praznovanja. Kar štiri folklorne skupine so se pripravile, da pokažejo svojo spretnost.

Najpreje je nastopila plesna skupina iz Slovenske vasi (8 parov) pod vodstvom Boga Rozine. Zaplesali so vrsto gorenjskih narodnih. Skupina iz San Martina (6 parov), ki jo vodi Monika Zupanc Filipič ter Monika Verbic Leber, se je tudi predstavila z gorenjskimi plesi. Za njimi je nastopila skupina Maribor iz Carapachaya. Vodi jo Ani Senovrnik Resnik. Iz svojega bogatega repertoarja so nam to pot nudili vrsto prikupnih dolenskih plesov. Zadnji plesni nastop pa so uprizorili člani domače pristavske folklorne skupine, ki jo vodi prof. Héctor Aricó. Tudi ti so zelo sproščeno in polni ognja zaplesali nekaj plesov, skupaj z dvema „pozvačima“, kar je dajalo še poseben užitek. Predstavili so Prekmursko ohcet.

Končno je ob igri harmonike vsa Pristava skupaj z igralci zapela „Kje so tiste stezice, ki so včasih bile“. Doumeli smo, da so tiste stezice, prvič prehojene pred skoraj 50 leti, še vedno med nami. In jih iz leta v leto ohranjamo.

Vsi prisotni so nato s krepkim ploskan-

Moški zbor pri petju in pitju...

Folklorne skupine

Levo: iz Slovenske vasi.

Desno: iz San Martina

Levo: Maribor iz Carapachaya.

Desno: s Pristave

jem izrazili svoje navdušenje, ko so se vsi nastopajoči zgnili skupaj v poslovilno sliko. Prej pa so še izročili darilo režiserju **Dominiku Oblaku** in scenografu **Andreju Golobu**, ki sta tako izvrstno posnela in predstavila vaško dušo. Posebno zahvalo so izrekli tudi **Anki Savelli Gaser**, vodjem folklornih skupin in vsem nastopajočim.

Po kulturnem programu, ki se je končal ob sončnem zahodu, pa so rojaki pričeli s pogovorom - nekateri se že dolgo niso videli - pa tudi so se poslužili najrazličnejših jestvin in pijače, ki jih je pripravila Pristava in razni domovi. Na razpolago so bile tudi knjige Zedinjene Slovenije, značke, sanmartinski „spominski birome“ in lectova srca - prav kot na žegnanju. Mladina pa se je zavrtela ob zvokih glasbe.

Tako je bilo lepo povezano „dulce cum utile“ v splošno zadovoljstvo. Res je koristno, da se včasih dobimo skupaj rojaki iz raznih okrajev, da se spet bolj trdno povežemo v enoto srca in pripadnosti.

TD

Čestitke Barbare Brezigar

Dragi rojaki,

v naslednjem letu bo Slovenija uradno postala del zveze evropskih demokratičnih držav. Marsikdo se sprašuje o naši prihodnosti po vstopu v Evropsko zvezo. Večkrat je že bilo izpostavljeno vprašanje ohranjanje lastne identitete, jezika, kulture. Nekateri se bojijo, da se bomo v evropskem prostoru utopili, ker smo premajhni. Ker nas je le dva milijona v večmilijonski Evropi. Pa je le od nas samih odvisno, kako bomo preživeli. Slovenci smo v preteklosti že pokazali, da znamo živeti in preživeti in biti tudi med najboljšimi. Velikokrat smo že premoogli tisto samozavest in domoljubje, ki nas je v množici napravila prepoznavne. 48. Slovenski dan je praznik, ki to potrjuje.

Ta praznik izpričuje, da se je slovenstvo ohranilo tudi onstran meja države. Manj kot pol milijona Slovencev je obstalo v svetu, v katerem danes prebiva 6 milijard ljudi. In to brez lastnih državnih institucij in brez vzvodov oblasti, ob mnogih zaprekah in daleč od doma. Vsa ta leta kljub različnosti vztrajate skupaj in skupaj tudi zmorete.

Danes v naši samostojni Sloveniji ni vse tako, kot bi moralo biti. Soočamo se s posledicami režima, ki je delal proti človeku. Prizanešeno ni niti našim najmlajšim in niti prihodnjim rodovom. In vendar me ni strah in še vedno upam.

Razprave o naši skupni prihodnosti, ki jih je pred kratkim na predlog predsednika Slovenske demokratske stranke začel predsednik države, potekajo žal v dokaj ozkem krogu. Marsikatera kritična razmišljanja na različnih področjih zato ne bodo slišana. In to je škoda. Kljub temu je storjen prvi korak. Začeli so se pogovori. In to je lahko pomembno, saj že kratek pregled naše slovenske preteklosti pokaže, da bi bila sedanost lahko veliko lepša, če bi bilo dopuščeno svobodno izražati misli in jih soočiti tudi v širši javnosti. Tudi vaše življenjske poti bi bile verjetno drugačne.

Za resnično demokracijo se je potrebno pogovarjati brez strahu in samozavestno, resnično poslušati in sprejemati vsakogar od nas. Le vsi skupaj moremo načrtovati in utirati pravo pot slovenski kulturi in slovenskemu jeziku ter ohranjati narodno identiteto. Le tako lahko obstanemo kot en narod, ne glede na razdalje med nami in ne glede na spremembe v Evropi ali v svetu. To moramo udejanjati v vsakem trenutku življenja naše mlade države. Znotraj in zunaj meja Slovenije. Kljub različnim mnenjem lahko le z dialogom in povezanostjo sledimo ciljem, ki prinašajo dobro nam vsem.

Čenjeni rojaki, da se tega zavedate, nenehno izpričujete. Ste zgled in pomembna opora svoji domovini tudi v tem težkem obdobju. Zato sem tudi danes v mislih z vami in vam ob največjem prazniku Slovencev v Argentini iskreno čestitam.

Vaša

Barbara Brezigar

Čestitke **Andreja Bajuka** in **Janeza Jaša** bom objavili v prihodnji številki.

SLOVENCİ V ARGENTINI

Iz življenja Zveze slovenskih mater in žena

Rade pridemo skupaj vsak drugi četrtek v mesecu; odbor Zveze in zastopnice vseh Domov iz naših okrajev - tudi iz najbolj oddaljenih, kot Lanús in Carapachay. Iz San Justa in San Martina tudi niso blizu, tako da se morajo skoraj vse poslužiti dveh ali več vozil, čeprav je Slovenska hiša le en kvader od glavne, zelo prometne Rivadavie. Od železnice Sarmiento pa je vsaj šest kvadrov. Toliko tokrat o poti: enim v pohvalo, drugim v spodbudo.

Uvodni začetek ob 15. uri je bil z letošnjim geslom: **Kraljica rožnega venca, izprosi sveto mir!** Izbrale smo to proročno v slutnji grozeče vojne daleč od nas, a tudi tukaj nismo v varnem zaledju. Grozljivi primeri nasilja z orožjem nas silijo h klicu po božji pomoči z vsem zaupanjem: „**Jezus Kristus, Gospod zgodovine, potrebujemo te**“, je prvi stavek molitve, ki jo je pripravila zaskrbljena Argentinska škofovska konferenca... Živimo v težkih časih, s krizo v politiki in ekonomiji; čakamo na boljše razmere...

Po duhovni misli asistenta dr. Jureta Rodeta nadaljujemo navadno z ureditvijo naših mesečnih obveznosti, a smo bile prijetno presenečene - prekinjene. Obiskali so nas namreč študenti Fakultete družbenih ved: Ana Clara Taboada, Nelson Mashhshneck in Niki Starha, ki bodo kot šolsko nalogo predstavili delovanje Zveze slovenskih mater in žena v naši skupnosti (predhodno so predstavili pravilnik Zveze). Na vprašanja ustanoviteljema asistentu dr. J. Rodetu in predsednici Pavlini Dobovšek so prejeli zaželeno pojasnilo o obstoju, nalogah in namenih Zveze. Poslikali so omizje božičnih kartic in beležk, ker so nas presenetili pač pri delu. Obljubili so nam kopijo končne naloge z analizo. Poživili so naš sestanek z mladostno zagnanostjo in ga na presenečenje vseh pravilno ovrednotili; organizirano delo s človekoljubnimi nameni je vsekakor pozitivno! Izredno pozorni gosti so prinesli pladenj peciva, Pavla Škraba pa je povabila na čaj, da je bilo zares prijetno. Pridružil se je povabljeni glavni urednik Svobodne Slovenije Tine Debeljak, ki je pripravil razgovor o političnem položaju v Sloveniji. Poklic in splošno zanimanje obsega široko poznanje razmer v domovini, da je z lahkoto povedal nekaj o preteklih dogodkih, za boljše razumevanje sedanjih. Tudi takozvane važne osebe nam je približal s posebnostmi, ki so še kako pomembne v tej politično-gospodarski igri. Spretno se odigrava pred in za kulisami. Uganka je vedno prihodnost! Za vso svojo pripravljenost in prijaznost - zelo rad je odgovarjal na vsa vprašanja - smo hvaležno zaploskale. Povzetek njegovih misli lahko najdete na naši spletni strani.

Hvaležne smo tudi šolskemu odboru s Pristave, ki pomaga šoli dr. Franceta Prešerna, za podelitev Prešernovega reliefa predsednici Zveze slovenskih mater in žena, ob praznovanju 50. obletnice šole. Zelo lepo priznanje po 37. letih delovanja!

Očetu Jožetu Škulju v spomin

Ljubi ati!
Minila sta že dva meseca, odkar te je Vsemogočni poklical k sebi po plačilo, katero bo gotovo veliko, kakor velik si bil ti.

Tvoje življenje ni bilo lahko; že od mladih let si prenašal mnogo težav, ko si odšel k domobrancem tudi ni bilo lahko; in končno si zapustil svojo domovino, da si se umaknil komunizmu.

V novi domovini, tukaj v Argentini, si moral veliko prestat, vendar si pridno delal. Skupaj z našo preljubo mamico sta nam ustvarila prelepi dom, kjer ni bilo bogastva; kljub temu sta nam izpovedala veliko ljubezen in skrbela sta, da nam ni ničesar manjkalo.

Ponosni in srečni smo, da smo imeli tako dobra starša; bila sta nam vedno zgled in ostala nam bosta v lepem spominu.

Dnevna soba, v kateri si preživel zadnja leta, je prazna; na mizi, pri kateri si sedel, ni več ne tvojega rožnega venca ne Svetega pisma, katera sta te skozi vse življenje spremljala;

LJUBLJANSKI MARATON

V Ljubljani so pred nekaj dnevi organizirali maraton - tek na 42 km. Prvi Slovenec je prišel na cilj šele enajsti. Maraton pripravljajo že nekaj let in ima čedalje več tekačev.

13. novembra bo zadnji sestanek v tem letu in občni zbor brez volitev. O tem pa, če Bog da, v naslednjem poročilu.

Zveza

tudi pisalnega stroja ni več ne knjig, ki si jih tako rad prebiral.

Rad si „špilal“ tarok s svojimi zeti in vnuki; to je bilo tvoje najljubše razvedrilo.

Pred petimi leti si izgubil svojo preljubo ženo, našo nepozabno dobro mamico. Komaj leto kasneje so ti amputiral nogo; še danes te vidim, kako si se trudil, da bi zopet hodil, pa vendar zaradi rahlega zdravljenja se ti ta želja ni izpolnila. Trdna vera ti je pomagala, da si tudi to pretrpel in se mirno vdal v Božjo voljo.

Srečna sem, ker nisi bil nikoli sam; okrog tebe smo bili mi, tvoji otroci, snahe, zeti, vnuki in pravnuki; vse si imel zelo rad in mi tudi tebe.

Delal si pri Katoliški akciji in to skozi več kot dve tretjini svojega življenja, skoraj do zadnjega. Tvoje geslo je bilo: „Živi Kristus Kralj!“

Bil si globoko veren, preprost, ponižen in ljubeznjiv; čutil globoko ljubezen do bližnjega. Zapustil si nam prav TO, ki je najdražja dota, katero lahko oče pusti svojim otrokom.

Upam, da te bomo v tem vsaj delno lahko posnemali in da se bo uresničil tisti star slovenski pregovor, ki si ga večkrat omenjal: „Jabolko ne pade daleč od drevesa“.

Preljubi ati! Prepričana sem, da si se pridružil mamici in sta zdaj pri Očetu in Mariji, Materi Božji, katero si tako rad častil.

Hvala za vse!

Počivaj v miru!

Magda

ZA ZGODOVINO

Delavnica povojne emigracije

„**Telinova**“ je bila gotovo ena prvih delavnic povojne emigracije v Argentini, saj je začela delovati že 1. novembra 1948. Ustanovila sta jo Vlado Telič in Pavle Novak v mestu Ramos Mejji. Dokumentarno o dogodku priča fotografija (spodaj), kjer so od leve proti desni: Komidar Anton, Telič Vlado, Hribovšek Franc, Pavle Novak ter vajenec Srečko Mlakar. Soba (4 x 4 m) je služila za delavnico pa tudi za spalnico z zlozljivimi posteljami, ki so jih pri delu uporabljali kot sedeže; pa tudi lesen kovček je bil uporaben za sedež. „**Telinova**“ je bila nadaljevanje podobne delavnice v Senegaliji, o čemer priča druga fotografija, posneta v tem taborišču leto prej (2. 11. 1947). Tam so od leve proti desni Pavle Novak, Janko Arnšek, Vlado Telič, Franc Hribovšek in Ivan Zgonc. Od vseh omenjenih je Srečko Mlakar še vedno v krojaški stroki - v New Yorku.

Zgoraj: Delavnica v Argentini
Spodaj: Delavnica v taborišču v Italiji leta 1947

V krempljih Udbe

IZKUŠNJA ŠKOFA FRANCA KRAMBERGERJA

Tak primer je bil sedanji škof dr. Franc Kramberger. Udba ga je enkrat tedensko zasliševala skozi vso višjo gimnazijo in to še preden je v njem dozorel načrt, da gre v bogoslovje. Očividno ga je hotela prevzgojiti. Na predvečer mature so mu organi Udbe grozili, da bo lahko šel na maturo samo, če bo privolil v sodelovanje. Narekovali so mu izjavo, on pa jo je podpisal. In sicer, da je pripravljen sodelovati s Službo državne varnosti, kolikor mu to nalaga državljanska dolžnost. Šele ko je podpisal to izjavo, so mu povedali, kaj razumejo pod državljansko dolžnostjo. Hodil naj bi k duhovnikom in o njih poročal. Po maturi so čakali nanj, ga peljali v svoje prostore, mu hoteli postreči, - kar je odklonil z izgovorom, da se mu mudi domov - in ga hoteli takoj vpreči v svoje delo. Konkretno so mu naročili, da poroča o dveh frančiškanih, o župniku p. Gabrijelu Planinšku in p. Anastaziju Bajuku. Odklonil je sodelovanje. Takoj je šel k obema frančiškanih in jima vse povedal, čeprav mu je Udba zabičala, da mora o vsem molčati in se zaradi tega ni upal o tem govoriti niti doma. Bil je tako prestrašen, da je šel župnik p. Gabrijel Planinšek namesto njega na škofijo in ga prijavil za semenišče. Župnik p. Gabrijel Planinšek je bil potem tudi njegov novomašni pridigar. Pri prvem srečanju z mariborskim škofom dr. Maksimilijanom Držečnikom pri t.i. skrutiniju, prvem osebnem pogovoru, ki ga ima vsak bogoslovec s svojim škofom, je Kramberger škofu vse povedal. Škof ga je pomiril, da se to ne dogaja samo njemu. Na bogoslovju v Ljubljani ga je Udba še nekajkrat klicala, o čemer je povedal prorektorju semenišča Janezu Oražmu, in se držal njegovega nasveta, da je na zaslišanju povedal, da bo prišel, če ga bodo klicali, vendar da je dolžan vsakokrat o tem obvestiti ravnatelja. Potem je imel mir.

TRPINČENJE MARJANA SMOLIKA

Drug tak primer na seznamu je msgr. dr. Marjan Smolik (univ. prof. na teološki fakulteti, op. ur.). Smolika je oblast zaprla 3. septembra 1949, po končani klasični gimnaziji, ker je nameraval študirati na teološki fakulteti in vstopiti v semenišče. Že takoj, ko je Udba zvedela, da Smolik namerava v bogoslovje, je centralna Udba to sporočila na Udbo za ljubljansko oblast. Prvič 16. julija, znova 19. avgusta, in končno, ko se je že oglasil na ordinariatu in dobil potrebne inštrukcije. Navodilo majorja Verija Winklerja, šefa oddelka, je bilo: „V vsakem primeru morate uspeti, da se mu prepreči vstop v bogoslovje, Razen v primeru, če pristane na sodelovanje, pri čemer se ravnajte po dobljenih navodilih. Vsekakor pa bodite oprezni na njegov eventualni pristane na sodelovanje, da ne bi hotel tega

izkoristiti za špekuliranje.“ (AS 3, Dok. Sove)

Udба ga je prišla iskat domov; bil je sam doma, ker so bili domači ravno na njivi. Sledila je preiskava, potem so ga odpeljali. Bil je 70 dni zaprt v Kamniku. Zasliševali so ga, zakaj tako odličen študent sili v tak študij. Rekli so mu, da ga bodo spustili, če bo študiral kaj drugega. Nekaj dni pred aretacijo so mu na okno podtaknili Matjažev glas (ilegalen časopis protikomunistične vojske v Sloveniji za časa komunizma). Iz teme se je nekdo oglasil, naj pride naslednji večer h kozolcu. Takoj drugi dan je nesel ta list v Domžale na milico. Isti dan ali dan pozneje je še enkrat prišel nekdo na dom, a ga je bratranec s „gajžlo“ nagnal. Oblast je v zaporu Smoliku očitala, da je zadevo prepozno prijavil in da je zato krivec ušel.

Smolik je smel pošiljati perilo domov. Dobival je pakete, tudi knjige in časopise. Nazaj domov je poslal knjigo, na katere rob je napisal sporočilo za domače, pa tega niso opazili. Organi Udbe so mu grozili, da bodo njega in njegovo mamo, če ne bo sodeloval, poslali v Kočevje. Privolil je v to, da bi študiral kaj drugega, podpisal pa je tudi izjavo o sodelovanju, a jo je drugi dan preklical. Zato so ga poslali v vojsko. Ni smel več domov, bratranec mu je moral potrebno prinesiti v vojašnico na Metelkovi v Ljubljani. Dobil je karto za vlak in lahko bi ušel. Toda v zaporu je srečal nekoga, ki je bil vrnjen, in nato si je premislil.

Smolik je bil v protiletalski enoti v Beogradu. Delal je v pisarni. Predstojnik je bil iz Rimskih Toplic. Nikoli mu ni nihče prepovedal hoditi k maši, zato je vsako drugo

nedeljo hodil k maši. Obljuba v arestu je šla za njim. Po nekem času ga je poklical oficir Kosa (vojaška tajna policija, op. ur.) in ga spomnil, da ima dolžnosti. Dobil je nalogo, da napiše poročilo o svojih kolegih in oficirjih. Z omenjenim oficirjem se je videl redko, morda petkrat. Domači oficirji so ga imeli radi. Pisal je statistike po svoje, tako da so bili rezultati vsak dan boljši. Ko se je bližal rok za vpis na univerzo, je zvedel, da imajo dijaki pravico, da gredo na univerzo in da jih morajo izpustiti. Dobil je dovoljenje, tako da je bil v vojski vsega skupaj samo 11 mesecev. Jeseni 1950 se je tako vpisal v prvi letnik matematike, in že 31. oktobra 1951 prepisal na teologijo. Takrat ga niso klicali na zaslihanje, pred novo mašo, ko je imel že vse pripravljeno, pa so ga klicali na orožne vaje. Le s težavo mu je uspelo orožne vaje preložiti. Včasih ga je klicala Udba, vendar malokrat. Tako da se je počutil varnejšega. Enkrat med počitnicami ga je Udba peljala v Kamniško Bistrico in se hotela z njim pogovarjati. Šli so v gostilno in Smoliku je postalo slabo, tako da s pogovorom ni bilo nič. Leta 1957 je prosil za potni list za tečaj francoščine. Dobil ga je, po vrnitvi ga je klicala Udba - kot vsakokrat, ko se je vrnil iz tujine.

Zadnji stik z Udbo je imel sredi šestdesetih let, ko so hoteli, da bi kaj povedal o kolegih in profesorjih, pa se je gladko uprl. Od takrat je imel mir.

dr. Tamara Griesser Pečar
Demokracija, 25. septembra 2003
(okrajšano)

NAŠA SKUPNOST ŽIVI

V četrtek, 16. oktobra je Sanmartinska zveza žena - mati imela svoj redni mesečni sestanek.

Slovenski dom v San Marinu je v mesecu oktobru pripravil vsak petek domačo večerjo.

V nedeljo, 19. oktobra je bil v Argentini materinski dan.

V četrtek 23. oktobra je Zveza slovenskih mater in žena organizirala romanje v San Nicolás. Romarje je spremljal g. Tone Bidovec.

V soboto, 25. oktobra je imel v mali dvorani Slovenske hiše predavanje prof. Martin Sušnik pod naslovom „Srečanje z umetnostjo - iz estetike v antropoogijo“. Istočasno je bila v dvoranci razstava grafikov, ki so sodelovali pri natečaju SKA za novo naslovnico Meddobja (Andrej Hrovat, Ivan Hrovat, Erika Indihar, Irena Žužek in Veronika Žurga). Prireditelj je bila pod okriljem Slov. kulturne akcije.

V nedeljo, 26. oktobra, je bil na Pristavi v Castelarju 48. Slovenski dan, združen z 38. obletnico Društva Slovenska Pristava. Geslo je bilo „Sadim drevo med korenine svoje domovine.“ Prišel se je z dviganjem zastav in sv. mašo, sledilo je skupno kosilo. Popoldne je bil kulturni program s prikazom Žegnanje na vasi v besedi, pesmi in plesih, sodelovali so pevci, folklorne skupine in igralci. Dominik Oblak je oskrbel besedilo in režijo, scena pa je bila na skrbi Andreja Goloba. Slavnostna govornica je bila Marjana Hribar Vivod. Po programu je bila prosta zabava.

V soboto, 1. novembra je bila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj molitvena ura za duhovniške, redovniške in misijonske poklice pod geslom Prosite in boste prejeli.

Prav tako v soboto 1. novembra na praznik Vseh svetih in spominom vseh vernih rajnih je bila v slovenski cerkvi Maije Pomagaj molitev rožnega venca ter sv. maša za pokojne msgr. Antona Oreharja, prelata Alojzija Starca, prelata Jožeta Škerbca in dr. Jožeta Dobovška. Pobožnosti so bile tudi v Castelarju, v San Justu, pri grobu dohovnikov Janeza Kalana in Gregorja Malija, v Slomškovem domu maša za sv. očeta ter v San Martinu, Olivosu, v Boulogni in v zavodu Presv. Srca Jezusovega za vse pokojne rojake iz okraja.

Na voljo je podporni bon Zedinjene Slovenije. Dobitki so lepi.

Odbornice ZSMŽ so meseca septembra razdelile 75 denarnih podpor našim potrebnim. Sredstva za to delovanje so dobile od darov naših rojakov iz Argentine, ZDA, Kanade in Evrope.

D-ova tza tisk. Ref. ZS

Kip dr. Debeljaka v Škofji Loki

Rojstno mesto dr. Tineta Debeljaka, Škofja Loka, ga je pod komunističnim režimom dosledno zamolčevala. Sedaj pa so se časi spremenili in z njimi tudi mesto. Leta 1990 je pripravila Škofja Loka simpozij o njem, leta 1995 mu je v rojstno hišo vzdala spominsko ploščo. Sedaj pa je občina sklenila, da mu bo postavila doprsni kip v alejo znamenitih Ločanov. V njej stojijo že kipi mladega slikarja Longondnerja, geografa Franceta Planine, pred tednom dni pa so postavili tja kip zgodovinarja dr. Pavleta Blaznika. Tema dvema zadnjima se bo pridružil njun prijatelj, vrstnik in „podnunski“ sosed

dr. Tine Debeljak ob 100 obletnici rojstva.

Odkritje kipa bo v torek, 25. novembra, ob 18h večer. Uro zatem pa bo predstavitev knjige „Črni Kamnitnik - Loma Negra“, ki jo je zbral in uredil njegov vnuk Marko Vombegar in tudi prispeval umetniške fotografije iz Olavarie. V knjigi bodo zbrane Debeljakove črtice „Iz Črnega Kamnitnika“, pesmi od tam in pisma v Slovenijo ženi in otrokom iz tistih let.

Lepo bi bilo, če bi se lahko odkritja in predstavitev udeležili Slovenci iz Argentine, ki sedaj žive v Sloveniji. Njihovi domači jim lahko sporočijo zgoraj omenjeni čas in uro dogodka.

Kandidatne liste za kongres SLS

Izvršilni odbor SLS je določil kandidatne liste za volitve novih organov ljudske stranke na novembrskem kongresu. Po pričakovanjih za predsednika SLS kandidirajo vodja poslanske skupine Janez Podobnik, podpredsednik stranke Ivan Bizjak in predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Peter Vrsk.

Po seji se je sestel tudi svet SLS, ki je opravil prvo razpravo o programski resoluciji, ki naj bi jo sprejeli 15. nov. na predčasem volilnem kongresu v Rogaški Slatini.

Za podpredsednika SLS kandidirajo celjski župan Bojan Šrot, predsednik državnega sveta Janez Sušnik, predsednica žanske zveze SLS Nada Skuk ter Mihaela Logar, Marta Ciraj in Robert Čeh. Peter Vrsk kandidira tudi za predsednika glavnega odbora, ostali kandidati za to funkcijo pa so državni sekretar na kmetijskem ministrstvu Franc Potočnik ter Igor Draksler in Žarko Pregelj.

Kandidati za volitve v Evropski parlament

Slovenska demokratska stranka (SDS) je v Ljubljani predstavila kandidatno listo za evropske volitve, ki bodo junija prihodnje leto. Nosilec liste je poslanec državnega zbora in podpredsednik parlamenta Mihael Brejc, za sedež v Evropskem parlamentu, sicer edini neposredno voljeni evropski instituciji, pa se bodo iz vrst SDS potegovali še poslanec Jožef Jerovšek, svetovalka pri poslanski skupini SDS Barbara Medved Špiletič, predavatelj na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem Milan Orožen Adamič, slovenski veleposlanik pri zvezi NATO Matjaž Šinkovec, član sveta delavcev Slovenskih železnic Peter Verlič in predsednik sveta SDS Milan Zver.

Kot je pojasnil Brejc, je izvršni odbor stranke v postopku evidentiranja določil le nosilca liste - torej

Brejca - in člane, medtem ko naj bi formalno potrditev opravil svet SDS, ki naj bi se sestel v začetku prihodnjega leta - predvidoma januarja ali februarja. Tedaj naj bi bil znan tudi dokončen vrstni red kandidatov na listi.

Predsednik SDS Janez Janša je povedal, da so se v Koaliciji Slovenija za zdaj odločili, da naj bi SDS in NSi na evropskih volitvah nastopili z dvema ločenima listama.

Takšno odločitev je Janša utemeljil s proporcionalnim volilnim sistemom za volitve v Evropski parlament, ki predvideva razmeroma visok volilni prag, obenem pa prinaša večje ostanke glasov, pa tudi z izidi raziskav javnega mnenja. Kot je še dodal, bi lahko do sprememb o skupnih volitvah prišlo le v primeru, da bi prišlo „do spremembe strateških okoliščin“.

Ukradeni kipci z Žal

Policisti policijske postaje Bežigrad so v bližini Ljubljane, na lokaciji, kjer odkupujejo staro železo, pred dnevi našli kipca, ki so ju neznani storilci septembra ukradli iz vodnjaka v spominskem parku NOV ob pokopališču Žale. Policistom še ni uspelo ugotoviti, kdo je omenjena kipca, ki sta bila precej poškodovana, ukradel, zoper dva osumljenca pa so zaradi prikrižanja na ljubljansko okrožno tožilstvo podali kazensko ovadbo, saj sta kipca z namenom, da bi ju prodala po višji ceni, odkupila od neznanca.

Neznani storilec je v noči s 16. na 17. september v spominskem parku na ljubljanskih Žalah poškodoval kulturni spomenik Vodnjaka življenja avtorja Zdenka Kalina. Pri tem je odbil štiri figure z roba vodnjaka, dve bronasti figuri deklic pa je ukradel.

Ukradeni figuri sta kipa dveh deklic, odlitih v bron, visoki 130 centimetrov, težki pa približno 40 kilogramov.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

TO NE MIZERIT

Znova je vprašanje varnosti zavzelo osrednje mesto na političnem odru. Vlada je spregledala, da je to temeljna skrb prebivalstva (volilcev). A vsi še čakamo res učinkovitih ukrepov.

Znova „kastrole“ na plan. Ropotajoči način protestiranja, ko nezadovoljni prebivalci tolčejo po ponvah, je zopet nastopil. V petek 31. oktobra zvečer je po iniciativi združenja mater ugrabljenih, velik del prebivalstva prestolnega mesta in okoliša tako izrazil zahtevo po varnostnih ukrepih. Že nekaj dni se je v vladi razvijala polemika o potrebi večje varnosti. Ugrabitve so se namreč razpasle kot nov način kriminala, čeprav so tatvine in ropi še vedno na dnevnem redu in se kraja avtomobilov ni znatno znižala kljub odmevnim potezom varnostnih organov. Ropotanje ponev in trobljenje avtomobilov se je razleglo od enega do drugega konca Velikega Buenos Airesa in prižgalo alarmne luči v vladni palači. Dobro je namreč zaželeženo v spominu, da je De la Rúa padel po podobnih protestih. Ni govora, da bi ta usoda mogla doleteti Kirchnerja, a kar nekaj volitev je še pred nami in predsednik pazi zlasti na lasten ugled in javno mnenje, ki mu je bilo doslej naklonjeno.

Gospod kapucinar... Položaja seveda ni izključno kriva sedanja vlada. Problem se vleče že dolga leta. Lahko pa današnjim oblastnikom očitamo, da so doslej kaj malo ukrenili, da bi vsaj nastopili pot stvarne družbene varnosti. Razni ukrepi, kot čistke v policijskih vrstah ali delni razdor mreže prekupčevanja ukradenih avtomobilov, so bili bolj propagandne kot pa uspešne narave. Poleg tega je prav v zadnjih dneh postalo jasno, da si odgovorni krogi ta problem podajajo drug drugemu kot vroče železo. V tej igri, podobni klasičnemu „gospodu kapucinarja“ je predsednik šel najdlje, ko je javno in jasno dejal, da je položaja kriva provincijska policija. S strani buenosaireskega guvernerja je prišel odgovor, da vprašanje presega odgovornost enega samega varnostnega organa, kar je tudi res.

Kdo je kriv. Resnična narava problema je zmes političnih, socialnih, pravnih in policijskih vzrokov. Vsak po svoje vpliva na položaj, žrtve pa je prebivalstvo, ki zamača čaka rešitve. Res so policijske vrste hudo skorumpirane, a res je tudi, da zakoni še daleč ne odgovarjajo potrebam položaja, da so mnogokrat politični krogi prav tako zapleteni v mreže korupcije in da nikdar ni prišlo do jasne odločitve, da bi napravili red na tem področju za vsako ceno. Neke vrste priznanje se je slišalo tudi z vladne strani, ko je Kirchner izjavil, da je ljudski protest „legitimen“, pravosodni minister

Gustavo Beliz pa je nakazal krivdo tudi politikov in sodnikov, ki niso prej in tudi sedaj ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Potem so medsebojnemu obtoževanju hitro naredili konec in napovedali vrsto ukrepov, ki pa zaenkrat ne vzbujajo preveč upanja.

Ni odločnosti. Drugo področje, kjer vlada ne kaže nikakršne odločnosti, je v zvezi s pojavom piketerov. Blokiranje cest in dovoznih mostov v prestolnici se nadaljuje in napovedane ofenzive proti skrajnostnim skupinam nismo zaznali. Res je minister za delo Tomada začel sodni postopek, a sodnik je zelo počasen. V vladi so sicer potrdili, da obtožbe ne bodo umaknili, vemo pa da kadar s sodne strani ni volje pospešiti postopek, stvar zaspi in konča v oddaljenih in nedosegljivih predalih. Kirchner pa je prav ta teden sprejel nove delegacije protestnih skupin in vlada celo preučuje neke vrste „aguinaldo“ (trinajsto plačo) socialnih podpor, ki jih množično upravljajo te skupine. Prebivalstvo je podpore res potrebno, a način in upravljanje je absolutno spolitizirano in postavlja resne dvome o pravilnosti načina.

Korupcija leti visoko. Ta teden je prišla na dan prva obtožba korupcije v Kirchnerjevem obdobju in je segla v neposredno bližino predsednika države. Res pa je, da je vlada sama sprožila postopek raziskave. Gre za predsedniško letalo Tango 01 in potovanja v inozemstvo. V zvezi s tem so odkrili ponarejena potrdila, previsoke cene in celo poseg ne-realnih podjetij. Računajo, da so zapleteni v to afero ob vsakem predsednikovem potovanju državo ogoljufali za 120.000 dolarjev. Takoj so odstavili tri letalske oficirje in nekaj srednjih uradnikov. Raziskava se nadaljuje in lahko privede do presenetljivih zaključkov. Domnevajo pa, da se je vsa stvar spočela že za dobo Menema in se nadaljevala pod predsedništvom De la Rue in Duhaldeja. Sploh, ko je Menem svojčas kupil letalo, je žel precej kritik zaradi nepotrebne luksuza. De la Rúa je med volilno kampanjo obljubil, da bo letalo prodal, a Tango 01 še danes prevaža predsednika in sedaj marsikomu povzroča glavobol.

Bolj previdno. Na političnem področju imamo do konca meseca še šest preostalih volitev v provincah, kjer bodo državljani volili predvsem narodne poslance in ponekod tudi senatorje. Nasprotno kot doslej, se vlada (in predsednik Kirchner) ne bodo tako jasno vključili v volilno kampanjo. Polom v Mendozi in pozneje volitev na buenosaireski univerzi so pokazale potrebo, da se predsednik ne izpostavlja. V zadnjem času se je preveč opekel.

NOVICE IZ SLOVENIJE

ETIMOLOŠKI SLOVAR

Izšla je druga izdaja Slovenskega etimološkega slovarja. Avtor pregledane in dopolnjene izdaje je Marko Snoj, ki je podpisan tudi pod prvo izdajo iz leta 1997. Kot je povedal na predstavitvi, je Slovenski etimološki slovar knjiga, namenjena vsem, ki jih zanima, „zakaj se kruhu reče kruh, vodi voda, vinu vino in ne kako drugače, od kod so v slovenščino prišle besede aperitiv, gangster, garsonjera in kateri je njihov prvotni pomen“ Knjiga je po avtorjevih besedah zasnovana kot jezikovni priročnik, iz katerega lahko tudi jezikoslovnih besedil manj vajeni uporabnik izve, od kod izvirajo današnje slovenske knjižne besede in kaj so prvotno pomenile. Etimološke razlage so napisane v poljudnoznanstvenem jeziku, spremlja jih minimalna argumentacija in dokumentacija, prvotni pomeni posameznih besedil so izraženi nazorno, vsebinsko pa skušajo ustrezati današnji stopnji etimološke znanosti.

TISNIKARJEV SPOMENIK

Na predvečer pete obletnice tragične smrti koroškega slikarja Jožeta Tisnikarja so pred Koroško galerijo likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu v spomin nanj odkrili spomenik, delo kiparja Mirsada Begiča. Na slovesnosti ob odkritju spomenika je bila tudi ministrice za kulturo Andrejo Rihter, Tisnikarjev opus pa je strokovno predstavil umetnostni zgodovinar Milček Komelj. Hkrati z odkritjem spomenika Tisnikarju so v galeriji odprli še razstavo njegovih slikarskih del, dopolnjeno z Begičevimi skulpturami in slikami Zdenka Huzjana; dela bodo poslej v stalni zbirki, ki so jo poimenovali Hommage Tisnikarju.

PO SVETU

PAPEŽEVA ZAHVALA

Papež Janez Pavel II. se je v nagovoru pred več tisoč verniki na trgu Svetega Petra v Vatikanu zahvalil vsem, ki so bili ob njem ob 25. obletnici njegovega pontifikata. 83-letni papež se je z jasnim glasom zahvalil kardinalom, škofom, duhovnikom in predstavnikom več držav, ki so ob obletnici prišli v Rim, posebej pa vernikom. Ob koncu pa je Janez Pavel II. ponovno svoje življenje in delo posvetil Devici Mariji. „Še vedno v meni živijo močna čustva, ki sem jih doživel v minulih dneh, med katerimi je toliko

ljudi bilo ob meni ob 25. obletnici pontifikata,“

V ITALIJI DEBATA O KRIŽU V ŠOLAH

V Italiji je neki musliman zahteval odstranitev križa iz šole in sodišče mu je ugodilo. Italijanski predsednik Ciampi je v zvezi z razpravo glede križa v šolah dejal, da razpelo ni le verski simbol temveč tudi simbol italijanskih vrednot. „Po moji presoji razpelo ni le poseben znak določene veroizpovedi, temveč je predvsem simbol vrednot, ki so temelj naše italijanske identitete“.

SLOVENCİ IN ŠPORT

PLANICO POPRAVLJAJO

Pred letom dni se je planiška velika skakalnica za 120 m podrla. Dalj časa so se kregali, kdo naj jo popravi, a naredili niso nič. Zdaj, ko jim že teče voda v grlo, so se končno le domenili. V Planici bodo namreč tekmovali v začetku prihodnjega leta in do tedaj mora biti skakalnica pripravljena za mednarodne nastope.

NOGOMETNE NOVICE

Brazilska nogometna reprezentanca je še naprej prva na lestvici Mednarodne nogometne zveze (FIFA). Sledijo jim Francozi, Španci in Argentinci. Napredovala pa je slovenska reprezentanca, ki je pridobila štiri mesta in je trenutno 29.

Nogometaši Maribora Pivovarne Laško so zadnji polfinalisti pokala Slovenije. Mariborčani so si kljub porazu v Celju proti CMC Publikumu s 4:5 zagotovili nastop med najboljšo četverico.

Dvanajsti krog lige Si.mobil je dvignil več prahu, kot kateri koli pred tem. Ne zaradi bolj ali manj dolgočasnega večnega derbija med Mariborom Pivovarno Laško in KD Olimpijo, pač pa zaradi dogajanj ob njem. Takoj po tekmi sta si skočila v lase trener Ljubljancanov Suad Beširovič in predstavnik Štajercev Tomislav Prosen. Disciplinski sodnik je akterja strogo kaznoval. Ljubljanski strateg mesec dni ne bo smel opravljati vseh funkcij v nogometu, odšel pa bo tudi 100.000 tolarjev.

BRANE JE NAJBOLJŠI!

Le malo slovenskim športnikom v moštvenih igrah je uspel preboj med najboljšimi na svetu. Če je bil Ivo Daneu najboljši košarkar na svetu ob koncu šestdesetih let, je bil Brane Oblak s svojim nogometnim mojstrstvom v sedemdesetih letih eden najboljših nogometašev na svetu. Zaradi tega si je prislužil nagrado najboljšega slovenskega nogometaša zadnjega petdesetletja, ki mu jo je podelila Nogometna zveza Slovenije (NZS). Drugi je bil Srečko Katanec, tretji pa Zlatko Zahovič.

SLOVENIJA MOJA DEŽELA

Domobranstvo

Ko so se Italijani podali, so Nemci takoj zasedli vse slovensko ozemlje. Tako so zasedli vso Ljubljansko pokrajino ter Primorsko. Po posebnem dogovoru Hitlerja in generala Rainerja je bila ohranjena Ljubljanska pokrajina kot posebna enota, Primorska je spadala pod drugo vojaško poveljstvo. O Štajerski pa niso hoteli nič govoriti do konca vojske.

V Ljubljani je bil glavni poveljnik general Rainer. Ta je ponudil ljubljanskemu županu pod Italijani generalu Leonu Rupniku, da ga postavi za civilnega šefa Ljubljanske pokrajine, kar je ta sprejel, da bi tako lahko vsaj malo pomagal rojakom.

Medtem so se begunci izpred Turjaka in Zapotoka zgrinjali proti Ljubljani, kjer so jih sprejeli Nemci. Ker je bilo splošno mnenje, da niso bile vaše straže zaradi svoje nepovezanosti in vaške zaprtosti dovolj efektivne, so takoj ustanovili domobranstvo, ki je bilo nekakšna policijska enota, uporabljena v borbi s partizani. Postavili so jih pod delno Rupnikovo oblast. Imeli so svoje uniforme, znake, zastave, slovenski

poveljevalni jezik itd.

Kmalu so iz njih sestavili udarne bataljone, kakih pet po številu, in jih razmestili predvsem po Dolenjski.

Kmalu se je ustanovilo domobranstvo na Primorskem, ki pa je bilo od Dolenjskega ločeno, poveljnik je bil gen. Prezelj. Pozneje so se pričeli ustanovljati domobranci na Gorenjskem, ki so tudi bili pod svojim vodstvom.

Domobranci so se organizirali v posameznih mestih na Dolenjskem, Stični, Novem mestu, Vrhniki in podobno. Od tam so odhajali na deželo v borbo s partizanskimi četami. Čeprav jim danes v Sloveniji odrekajo status vojakov, so imeli vse znake vojaštva, disciplino, čine, vojaška sodišča, razpoznavne znake itd.

Razvili so svoje vojaško poveljstvo. Ukazovali so jim slovenski poveljniki, večinoma bivši oficirji vojske. Seveda pa so imeli vrhovno nadzorstvo Nemci.

V svoji borbi s partizani so imeli velik uspeh, tako da so se morali partizani umakniti globoko na Hrvaško in v Bosno.

PISALI SMO PRED 50 LETI

SLOVENSKI MISIJONARJI PO SVETU

Na Japonskem so s. Marija Luževič, sestra Župančič in s. Antonija Cirenija Jug. V Šanghaju je ostala še m. Kalista Langerholc. V Hongkongu živi novomašnik Stanko Savlin, s. Anica Miklavčič, msgr. Jože Geder in v Macau krojaški mojster br. Rafael Mrzel. V kamilijanski bolnišnici na Tajvanu dela dr. Janež, družbo mu dela Franc Rebolj. V Vietnamu je Andrej Majcen, v Siamu m. Ksaverija Pirc, v Birmaniji br. Joško Kramar,

V Indiji je cela vrsta slovenskih misijonarjev: Nace Kustec, Pavel Bernik, Ludvik Zabret, s. Terezija Medvešček, m. Mirijam Zalaznik, V Khariju je p. Stanko Podržaj dekan Bengalskega misijona, z njim so p. Viktor Sedej, p. Jože Cukale, p. Lojze Demšar in p. Janez Ehrlich. Pod Himalajo sta br. Janez Udovč in Franc Drobnič, v Kalkuti pa br. Leopold Vidmar in Jože Lukan, in še m. Magdalena Kanjč.

V Belgijem Kongu delujeta brata Marcel in Karel Kerševan. V Transvaalu p. Franc Bratina in br. Valentin Poznič. In p. Albin Kladnik. V Južni Afriki poučuje s. Brigita Bregar, m. Ksaverija Lesjak in s. Vincencija Novak.

Po vsej Angliji misijonari župnik Kunstelj, v deželah Beneluxa Nandé Babnik in Zdravko Reven, v Franciji msgr. Zupančič, Grims in Čretnik. V Egiptu Luskar in v Tunizu Ocepek, Brumec na Portugalskem.

STOLETICE BARAGOVEGA ROJSTVA

so se spominjali Slovenci na praznik Vseh svetnikov. Po vseh slovenskih mašah so bile pridige o Baragi in molitve za njegovo beatifikacijo.

ZAKLJUČEK SOCIALNEGA TEČAJA

je bil 2. novembra v prostorih Društva Slovencev. Med letom je vsak drugi ponedeljek predaval dr. Ivan Ahčin.

VODORAVNO: 1. V mukah zvest svoji ideji; 7. Še enkrat od kraja; 12. Edinorojenec; 14. Literarna zvrst; 15. Konec polotoka; 17. Navzgor; 19. Fizikalna enota za delo; 20. Predlog; 21. Zadajšnji stranski del trebušne stene; 23. Kem. znak za kalcij; 24. Kratica za „svetnik“; 25. Predlog; 26. Osebnostni zaimsek; 28. Podzemni del rastline; 31. Prostor, ki ga oklepata dve steni; 31. Ptičja družina; 35. Kem. znak za radij; 36. Delavec s plugom; 38. Pripomnim; 41. Močvirski plin; 42. Žensko ime.

NAVPIČNO: 1. mesec; 2. Veznik; 3. Moško ime; 4. Pomožni glagol (nikalni); 5. Slaba šolska ocena; 6. Votla palica; 8. Neki; 9. Osipaj; 10. Osebnostni zaimsek; 11. Nevernik; 13. Starinski slavnostni klobuk; 16. Dolg, ozek pas; 18. Smešno oblečen človek; 20. Divja žival; 22. Rimski bog ljubezni; 24. Zadovoljstvo; 25. Mesto v ZDA (Florida); 27. Odisejeva domovina; 29. Predstojnik samostana; 30. Osebnostni zaimsek (4. sklon); 32. Stalno bivališče; 34. Potomec; 37. Druga nota v lestvici; 39. Nikalnica; 40. Osebnostni zaimsek (ženski spol)

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
			12				13		14		
15	16				17			18			
19				20			21				22
23			24			25					26
	28	29			30					31	
32		33							34		35
36	37				38			39		40	
41						42					

OSEBNE NOVICE

Poroka. V cerkvi Marije Rešiteljice jetnikov v Villa Ballester, sta se dne 25. oktobra poročila **Marisa S. Cionci** in **inž. Tomaž A. Žužek**. Poročil ju je p. Guillermo Russo. **Novoporočencema čestitamo in želimo obilo sreče!**

V Torontu je 29. oktobra t.l. **umrla** v Kanadi ga. **Lea Urbanc**, žena bivšega tajnika Slovenskega narodnega odbora dr. Petra Urbanca. Gospa Lea je bila velika dobrotnica Slovencev v Argentini in je organizirala več nabirk med rojaki v Kanadi za pomoč Zvezi slovenskih mater in žena in Zavetišče dr. Gregorija Rožmana v Argentini.

Za ves njen trud in dobra dela se ji zahvalujemo in ji želimo večnega plačila pri Gospodu.

Zahvalil se mu je predsednik Družabne Pravde Pavel Masič, tečajnikom pa Rudolf Smersu.

Prvi redni letni občni zbor Slovenskega planinskega društva V Buenos Airesu V nedeljo 2. novembra na Granaderos 61. Odbor SPD - Buenos Aires

Izšlo je največje slovensko znanstveno delo v emigraciji

SOCIOLOGIJA

Ki jo je napisal Prof. dr. Ivan Ahčin Obsega 296 strani stane 20 pesov

Svobodna Slovenija št. 44; 5. novembra 1953

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Valentín B. Debeljak** / Proprietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Alojzij Rezelj** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA** / Telefon: **(54-11) 4636-0841 / 4636-2421** (fax) / e-mail: **esloveniau@sinetis.com.ar / debeljak@netizen.com.ar**

Glavni urednik: **Tine Debeljak ml.** / Za Društvo ZS: **Alojzij Rezelj** / Sodelovalci so še: **Tone Mizerit, Gregor Batagelj, Miriam Jereb Batagelj, Pavlina Dobovšek, Magdalena Škulj Petkovšek, Pavle Novak, Milena Ahčin.** / Mediji: **STA, Radio Ognjišče, Družina.**

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 70, pri pošiljanju po pošti pa \$ 95; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 85 USA dol. za vse države.

Čeke: v Argentini na ime „Eslovenia Libre“, v inozemstvu (bančne čeke, ne osebne) na ime „Antonio Mizerit“. Oblikovanje in tisk: **TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L. / Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar**

Correo Argentino Suc. 7
FRANQUEO PAGADO
Cuenta Nº 7211
R. Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 881153

MALI OGLASI

TURIZEM

Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. 02944-441814. E-mail: ilirska@bariloche.com.ar

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu H. Yrigoyen 2742 - San Justo Tel. 4441-1264 / 1265

ZOBOZDRAVNIKI

Dr. Damijana Sparhakl - Zobozdravnica - Splošna odontologija - Belgrano 123, 6. nadstr. "4" - Ramos Mejía - Tel.: 4464-0474

ADVOKATI

Dr. Vital Ašič, Odvetnik Paraná 830, 5.nadstr. - Buenos Aires. Prijave na: Tel./faks: 4798-5153. e-mail: estudioasic@cpact.org.ar

DOBOVŠEK & asociados - odvjetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel/Fax: 4602-7386. E-mail: jdbovsek@perseus.com.ar

dr. Marjana Poznič - Odvetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik Lavallo 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844 - mpoznic@sfnat.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs - odvjetniki - pone-deljek, torek, petek od 16. do 20. - Tucumán 1455 - 9. nadstr. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320. dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Av. Corrientes 1250, 5º F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

V prodaji je

podporni bon - „Rifa“ ZEDINJENE SLOVENIJE

Hočete vedeti, kaj boste lahko zadel?

1. dobitek: 10 dni bivanja v Počitniškem domu dr. Rudolfa Hanželiča v kordobskih gorah;
2. dobitek: umetniška slika priznane slovenske umetnice;
3. dobitek: vezan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;
4. dobitek: broširan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;
5. dobitek: naročnina Svobodne Slovenije za eno leto;
6. in 7. dobitek: na izbiro tri knjige iz založbe Zedinjene Slovenije;
8. do 10. dobitek: na izbiro ena knjiga iz založbe Zedinjene Slovenije.

Vsak od njih samo za pet pesov.

Pri vseh naših poverjenikih

V nedeljo, 23. novembra
bo po slovesnosti praznika Kristusa Kralja
v dvorani škofa Rožmana

KONCERT

narodnih in ponarodelih pesmi
v izvedbi moškega zbora, ki ga vodi Anka Savelli Gaser

Prosimo za prostovoljne prispevke, ki bodo namenjeni cerkvi Marije Pomagaj.

Prisrčno vabljeni!

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI
4. novembra 2003

1 EURO 235,79SIT
1 U\$S dolar 203,09SIT

Martin Strel vs. Paraná

Slovenski maratonski plavalec Martin Strel, ki je lansko leto preplaval najdaljšo ameriško reko Mississippi, je na tiskovni konfe-

renci predstavil svoj projekt plavanja po reki Paraná v Argentini. 15. novembra bo v Puerto Iguazu skočil v reko Paraná in poskusil v 26 dneh premagati 1930 kilometrov reke in samega sebe.

Ob tej priložnosti je slovesno podpisal sponzorski pogodbi z Raiffeisen-Krekovo banko in podjetjem Nes-Askot, ki sta pomembno podprli ta zahtevni projekt.

Strel je povedal, da je dobro pripravljen in optimistično razpoložen. „Seveda pa cilja, ki sem si ga zadal, ne bo tako enostavno doseči. Po tem delu reke Paraná so skušali plavati že mnogi dobri plavalci, a se nobenemu ni uspelo priplavati v Buenos Aires,“ je povedal Strel.

Najtežje ovire ga čakajo v prvem delu plavanja. Reka je tod deroča in polna skalovja, voda pa, četudi kemično čista, je zaradi sestave tal in kamenin rumenkasto-rdečkaste barve. Vidljivost je zato zelo slaba, ponekod le nekaj centimetrov, in plavalcu grozi velika nevarnost, da bi zadel v skale in se ranil do krvi. To pa bi lahko bilo smrtno nevarno, saj bi vonj krvi privabil krvoločne piranje. „Zato mi bo na pomoč priskočila argentinska vojska, Prefectura, ki mi bo

OBVESTILA

SOBOTA, 8. novembra:

Skupni izlet v Glew vseh slovenskih osnovnih šol iz Buenos Airesa (prestavljen zaradi slabega vremena).

Redni pouk na Srednješolskem tečaju RMB, ob 15. uri v Slovenski hiši.

Večer Slovenske kulturne akcije, posvečen patru Marku Rupniku. Predaval bo z diapozitivi arh. Ivan Kogovšek; ob 20. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 9. novembra:

Zvezni mladinski dan v Našem domu v San Justo. Kosilo in srečanje rojakov iz taborišča Trani, ob 10.30 v Slovenskem domu v Carapachayu.

ČETRTEK, 13. novembra:

Zveza slovenskih mater in žena ima svoj občni zbor v Slovenski hiši ob 15. uri. Nato ob 16.30 sestanek in razgovor s Tonetom Mizeritom na temo „Kam gre Argentina?“.

SOBOTA, 15. novembra:

Zaključna prireditev na Srednješolskem tečaju RMB v Slovenski hiši.

PETEK, 21. novembra:

Seja Medorganizacijskega sveta, ob 20. uri v Hladnikovem domu v Slovenski vasi.

SOBOTA, 22. novembra:

Rifa v Našem domu v San Justo.

NEDELJA, 23. novembra:

Nedelja Kristusa Kralja. Koncert moškega zbora. Vodi Anka Savelli Gaser.

ZA SMEH

Natakar piše račun:

„Zrezka vam ne bom računala, ker je ostal cel. Plačati pa boste morali skrivljene vilice in zlomljen nož.“

...
Lojze potoži prijatelju, da je zaljubljen v Francko, pa ne ve, kako bi ji pove-

dal, da jo ima rad. Prijatelj mu svetuje: „Ko boš Francko srečal, ji povej, kako si srečen, ko jo srečaš, da zaradi nje ne moreš ne spati ne jesti ...“

Lojze res sreča Francko in ji reče: „Francka, ko tebe zagledam, me mine ves apetit.“

Slovenska kulturna akcija

vabi na večer,

posvečen jezuitu in umetniku Marku Rupniku

Predaval bo arh. Ivan Kogovšek ter ilustriral z diapozitivi in odlomki videa.

V soboto, 8. novembra ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše.

Cooperativa y Mutual SLOGA

Solicitamos un contador/a público/a o abogado/a, mayor de 35 años.

Son requisitos excluyentes:

- Experiencia en gestión de cobranzas a deudores morosos por vía judicial y extrajudicial.
- Utilización de herramientas de mediación en la resolución de conflictos.
- Capacidad en la toma de decisiones administrativas y financieras.
- Probada capacidad de trabajo en equipo.

Honorarios a convenir.

Los interesados deberán enviar el curriculum vitae a Monseñor Juan Hladnik 3986, Remedios de Escalada, CP 1826.

At. Consejo de Administración

Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka

Sklep v soboto 15. novembra 2003 v Slovenski hiši

- ob 16.30: razdelitev spričeval
- ob 17.00: zahvalna sv. maša
- ob 18.00: sklepna prireditev

Starši in prijatelji tečaja lepo vabljeni!

NAŠ DOM SAN JUSTO

vabi na aktualno predavanje

znanega jezuita p. Alfreda Sáenza o temi,

**ANTONIO GRAMSCI
IN KULTURNA REVOLUCIJA**

Kako smo danes priče splošnemu napadu na temeljne človeške in krščanske vrednote v Argentini in po širnem krščanskem svetu.

V nedeljo, 16. novembra 2003 ob 10. uri

Vsi prisrčno vabljeni!

Carmina Slovenica v Colonu

Ponovno opozarjamo na nastop koncertnega zbora Carmina Slovenica, ki ga vodi dirigentka Karmina Šilec. Zbor sodi med vodilne ansamble v svetovnem mladinskem in otroškem zborovskem gibanju. To ob odličnih tekmovalnih rezultatih potrjujejo predvsem strokovne ocene in odmevne predstavitve na pomembnih zborovskih srečanjih.

Carmina Slovenica bo 13. novembra 2003 ob 17.30 uri nastopil v Zlatem salonu Teatra Colon, kar nedvomno predstavlja enkratno priložnost za predstavitev slovenskega zborovskega petja v Argentini. Vstop bo prost in rojaki so vljudno vabljeni.

Blagor njim, ki v Gospodu umro!
Naj se spočijejo od svojega truda,
saj njih dela gredo za njimi...

V hiši bolečin v Torontu se je ustavilo plemenito srce gospe

Leje Seljak Urbanc

Do zadnjega je utripalo v nesebični skrbi za slovenske rojake v stiski - posebno v Argentini.

Soprogu dr. Petru Urbancu, hčerkam in sinu, sestrama Veri in Emi ter ing. Tonetu z družinami izrekamo globoko sožalje s prošnjo k večni DOBROTI za spokojen mir njeni blagi duši, ostalim žalujočim pa božjo tolažbo.

Hvaležna Zveza slovenskih mater in žena v Argentini

Buenos Aires, 29. oktobra 2003